

Paavali ja efesolaiset

”Hän on ilmaissut meille tahtonsa salaisuuden, sen Kristusta koskevan suunnitelman, jonka hän oli nähnyt hyväksi tehdä ja joka oli määräajan tullessa toteutuva: hän oli yhdistävä Kristuksessa yhdeksi kaiken, mitä on taivaassa ja maan päällä.” (Ef. 1:9, 10.)

Avaintekstit:

Ap. t. 18:18-21;
Ap. t. 19:13-20:1;
Ap. t. 20:17-38;
Ef. 1:1, 2;
Ef. 6:21-24;
Ef. 3:13;
Ef. 1:9, 10.

Kun me kirjoitamme jotakin, kirjoittamisellamme on jokin tarkoitus. Meillä on jotakin asiaa, joskus hyvin painavaakin. Abraham Lincoln esimerkiksi kirjoitti kuuluisan Gettysburgin puheensa vuonna 1863 sen jälkeen, kun Gettysburgissa oli käyty hirvittävä ja tuhoisa Amerikan sisällissodan taistelu, jossa kuoli noin 7 000 sotilasta. Tuossa puheessaan, maan perustajaisät mainiten, Lincoln ilmaisi uskovansa, että sisällissota oli äärimmäinen koetus, jossa selviäisi, säilyisikö heidän vuonna 1776 perustettu kansakuntansa vai häviäisikö se kokonaan maailmasta.

Paavalillakin on kirjeensä kirjoittamiseen syväallinen tarkoitus. Efesolaiset ovat vaarassa menettää rohkeutensa, osittain siksi, että Paavali on vangittu (Ef. 3:13; Ef. 6:20), osittain jatkuvan vainon ja kiusausten tähden. Paavali muistuttaa heitä siitä, mitä tapahtui silloin, kun he kokivat kääntymyksen, vastaanottivat Kristuksen Vapahtajanaan ja liittyivät osaksi seurakuntaa. Heistä on tullut Kristuksen ruumis (Ef. 1:19-23; Ef. 4:1-16), tempelin rakennusmateriaaleja (Ef. 2:19-22), Kristuksen morsian (Ef. 5:21-33) ja hyvin varustettu armeija (Ef. 6:10-20). Heillä on ratkaisevan tärkeä osa Jumalan suuren suunnitelman toteuttamisessa: yhdistää kaikki Kristuksessa (Ef. 1:9, 10). Paavali kirjoittaa herätelläkseen Efesoksen uskovia tajuamaan koko identiteettinsä Kristuksen seuraajina sekä ne etuoikeudet, joita heillä hänen seuraajinaan on.

Tämä tutkistelu on sapatiksi 1.7.2023

PAAVALI EFESOKSEN EVANKELIS- TANA

Mitä Paavali tekee ensimmäisellä vierailullaan Efesoksessa toisen lähetysmatkansa lopulla? (Ap. t. 18:18-21).

Efesos oli yksi suurimmista Rooman valtakunnan kaupungeista. Sen väkiluku oli noin 250 000. Se oli koko keisarikunnan rikkaimpiin kuuluvan Aasian maakunnan pääkaupunki. Paavaliin aikoina maakunta eli kasvun ja vaurastumisen aikaa. Satamakaupunki Efesos oli myös tärkeiden maanteyhteyksien risteyksessä. Kaupungissa palvottiin monia jumalia, mutta Artemis, kaupungin suojelijajumalatar, oli ylitse muiden. Artemiin palvonta oli yhteiskunnan seremonioiden, urheilukilpailuiden ja vuotuisten juhlien keskiössä (Ap. t. 19:24, 35). (Roomalaiset kutsuivat Artemista Dianaksi.)

Paavali palaa myöhemmin Efesokseen kolmannella lähetysmatkallaan (Ap. t. 19:1-12) ja viiptyy siellä kolme vuotta (Ap. t. 20:31). Apostoli sitoutuu olemaan Efesoksessa huomattavan pitkän ajan tarkoituksenaan vakiinnuttaa kristinusko sinne.

Mikä outo tapahtuma johtaa siihen, että Herraa Jeesusta aletaan laajasti kunnioittaa Efesoksessa? Ks. Ap. t. 19:13-20.

Luukas jakaa oudon tarinan seitsemästä kaupungissa kiertävästä juutalaisesta manaajasta. He sekoittavat loitsuihin sekä Jeesuksen että Paavaliin nimet, mikä osoittautuu vääräksi siirroksi heidän kannaltaan. Kun uutiset heidän kohtalostaan kiirivät läpi kaupungin katujen, ”pelko valtasi kaikki ja Herran Jeesuksen nimeä ylistettiin suuresti” (Ap. t. 19:17). Tapahtumalla oli myös syvälinen vaikutus joihinkin jo uskoon tulleista. He polttivat julkisesti kalliit taikuuden käsikirjansa, joiden arvo oli 50 000 hopearahaa (Ap. t. 19:19). Yhdessä muiden kaupungin asukkaiden kanssa uskovat oppivat, että Jeesuksen palvontaa ei tule sekoittaa minkään tai kenenkään muun palvontaan.

Vaikka kirjojen polttaminen oli suuri taloudellinen tappio, mitä se merkitsi kirjoistaan luopuville? Mitä se kertoo täydellisestä sitoutumisesta Herraan?

MELLAKKA TEATTERISSA

Lue Ap. t. 19:21-20:1. Mitä me opimme kertomuksesta?

Paavalin todistus Efesoksessa oli niin tehokasta, että se vaikutti jopa kaupungin talouden tärkeään tukipilariin, Artemiin temppeleihin keskittyvään matkailuun. Ja millainen temppele se olikaan! Tuossa upeassa rakennuksessa oli 127 pilaria, joista jokainen oli yli 18 metriä korkea. Rakennusmateriaalina oli käytetty Pároksen saaren puhtaanvalkoista, virheetöntä marmoria, jota arvostettiin veistosmateriaalina. Pilareista 36 oli veistetty koristeellisiksi ja päällystetty kullalla, mikä toi temppeleille sen maineen yhtenä antiikin maailman seitsemästä ihmeestä.

Hopeaseppä Demetrios oli huolissaan siitä, että Paavalin epäjumalanpalvonnan vastaiset puheet veisivät temppeleiltä sen tulon lähteen. Hän yllytti ammattitoverinsa vihan vimmaan. Nopeasti kasvava ja kiihtynyt väkijoukko pyyhälsi torilta amfiteatteriin, jossa oli istumapaikkoja 25 000 ihmiselle. Siellä hälinä jatkui. Väkijoukko huusi yhteen ääneen kahden tunnin ajan: ”Suuri on Efesoksen Artemis!” (Ap. t. 19:34.) Lopulta kun kaupungin sihteeri oli saanut väkijoukon hajotettua, Paavali tapasi uskovia ja lähti kaupungista.

Kolmannen lähetysmatkansa lopulla Paavali tapaa Efesoksen seurakunnan vanhimpia. Miten tiivistäisit Paavalin huolenaiheet? Ks. Ap. t. 20:17-38.

Suuntaa antava aikajärjestys Paavalin Efesoksen toiminnasta:

- 52 jKr.: Ensimmäinen lyhyt vierailu Efesokseen (Ap. t. 18:18-21).
- 53-56 jKr.: Kolme vuotta työtä Efesoksessa (Ap. t. 19:1-20:1). Paavali kirjoittaa Ensimmäisen kirjeen korinttilaisille tämän aikajakson loppupuolella (1. Kor. 16:5-9).
- 57 jKr.: Hän tapaa Efesoksen vanhimmat Miletoksessa (Ap. t. 20:17-38).
- 62 jKr.: Todennäköisesti hän kirjoittaa kirjeensä efesolaisille ollessaan vankina Roomassa.

Lue Ap. t. 20:31. Mistä Paavali varoittaisi tämän päivän seurakuntaa ja miksi?

EFESOLAIS- KIRJEEN KUUNTELE- MINEN

Paavali kirjoitti kirjeensä luettavaksi ääneen alueen kodeissa kokoontuvien seurakuntien uskoville. Paavalin lähdön jälkeisinä vuosina kristillinen liike oli kasvanut Efesoksessa ja kotiseurakuntien määrä oli moninkertaistunut. Noille varhaisille uskoville oli varmasti tärkeä tapahtuma, kun Tykikos, seurakunnan perustaneen apostoli Paavalin henkilökohtainen edustaja, tuli heidän luokseen ja toi heille Paavalin kirjeen. Kuten itse kirje antaa ymmärtää, sitä kuulemaan kokoontuneeseen ryhmään kuului todennäköisesti isäntäperheen jäseniä: isä, äiti, lapsia ja orjia (Ef. 5:21–6:9). Tuohon aikaan huonekuntaan laskettiin kuuluvaksi kaikki talon asukkaat, olivat he ketä tahansa. Nämä saattoivat olla myös kirjettä kuuntele-massa, samoin kuin jäseniä muistakin ruokakunnista.

Lue koko Efesolaiskirje läpi, mieluiten ääneen, yhdessä alla olevan kirjeen sisällön teemoja koskevan tiivistelmän kanssa. (Lukeminen kestää noin 15 minuuttia.) Mitkä teemat kaikuvat läpi koko kirjeen?

-
- I. Alkutervehdys (Ef. 1:1, 2)
 - II. Siunaus (Ef. 1:3–14)
 - III. Rukous sen puolesta, että uskovat saisivat Kristukseen keskittyvää viisautta (Ef. 1:15–23)
 - IV. Kerran hengellisesti kuolleita; nyt yhdessä Kristuksen kanssa korotettuja (Ef. 2:1–10)
 - V. Kristus muodosti seurakunnan juutalaisista ja ei-juutalaisista (Ef. 2:11–22)
 - VI. Paavali Kristuksen saarnaajana ei-juutalaisille (Ef. 3:1–13)
 - VII. Rukous sen puolesta, että uskovat kokisivat Kristuksen rakkauden (Ef. 3:14–21)
 - VIII. Kehotus pitää kiinni Hengen innoittamasta seurakunnan ykseydestä (Ef. 4:1–16)
 - IX. Kehotus elää uutta, ykseyttä vaalivaa elämää (Ef. 4:17–32)
 - X. Kehotus vaeltaa rakkaudessa, valossa ja viisaudessa (Ef. 5:1–20)
 - XI. Kehotus harjoittaa Kristuksen mielen mukaista elämää kristillisessä kodissa (Ef. 5:21–6:9)
 - XII. Kehotus taistella yhtenä rintamana: seurakunta Jumalan armeijana (Ef. 6:10–20)
 - XIII. Lopputervehdys (Ef. 6:21–24)

EFESO- LAISKIRJE OMANA AIKANAAN

Miten Paavali aloittaa ja lopettaa kirjeensä Efesoksen uskoviille? Mitkä ovat hänen syvimmat toiveensa heille? Ef. 1:1, 2; Ef. 6:21-24.

Kirjeen alussa Paavali nimeää itsensä kirjeen kirjoittajaksi (Ef. 1:1). Kirjeen puolivälissä hän mainitsee itsensä jälleen nimeltä sanoen olevansa "Kristuksen Jeesuksen tahdosta vankina teidän vierasheimoisten tähden" (Ef. 3:1). Näillä sanoilla hän aloittaa henkilökohtaisen pohdintansa työstään apostolina (Ef. 3:1-13). Kirjeen lopussa hän viittaa jälleen vankeuteensa (Ef. 6:20) ja päättää kirjeen muutamii henkilökohtaisiin sanoihin (Ef. 6:21, 22). Vaikka jotkut tutkijat kiistävät, että kirje olisi Paavalin kirjoittama, itse kirjeessä sanotaan niin. Useimmat kristityt oikeutetusti hyväksyvät tämän totena.

Millä tavoin Paavali on huolissaan siitä, mikä vaikutus hänen vankeudellaan on Efesoksen uskoviin? Ef. 3:13.

Efesolaiskirje näyttää ajoittuvan samaan aikaan ja olosuhteisiin kuin Paavalin kaksi muuta vankilasta kirjoittamaa kirjetä: Kirje kolossalaisille (ks. erityisesti Kol. 4:7, 8) ja Kirje Filemonille. Näyttää siltä, että on kulunut paljon aikaa Paavalin palvelutyöstä Efesoksessa (Ef. 1:15; Ef. 3:1, 2). Hän kirjoitti Efesolaiskirjeen luultavasti vuoden 62 jKr. paikkeilla Rooman vankilasta.

Paavali esittää hyvin vähän yksityiskohtia yleisönsä tilanteesta Efesoksessa. Hänen huomionsa jakautuu tekstissä laajalle. Hän käsittelee pitkää ajanjaksoa, joka alkaa päätöksistä, joita Jumala teki jo "ennen maailman luomista" (Ef. 1:4). Hän pohtii myös laajasti Jumalan Kristuksessa tarjoaman pelastuksen teemoja. Kirje on kirjallista ylätyyliä pitkine lauseineen, toistuvine ilmaisuineen ja kehittyneine kielikuvineen. Paavali käyttää samaa tyyliä muuallakin (esim. Room. 8:31-39), mutta erityisesti sitä löytyy Efesolaiskirjeestä, jossa on paljon ylistys-, rukous- ja palveluskieltä (Ef. 1:3-14; Ef. 1:15-23; Ef. 3:14-21) ja huolellisesti muotoiltuja, erittäin retorisia kohtia (Ef. 4:1-16; Ef. 5:21-33; Ef. 6:10-20).

KIRJE TÄYNNÄ KRISTUSTA

Miten Paavali ilmoittaa kirjeensä teeman? Ef. 1:9, 10.

Paavali levittää näkyä Jumalan kristuskeskeisestä suunnitelmasta ja seurakunnan roolista siinä. Aika on täyttynyt. Jumala yhdistää nyt "Kristuksessa yhdeksi kaikki, mitä on taivaassa ja maan päällä" (Ef. 1:10). Hän on muodostanut seurakunnasta uuden ihmissuvun, johon kuuluvat juutalaiset ja ei-juutalaiset (Ef. 2:14). Uskovia kutsutaan toimimaan tämän jumalallisen suunnitelman mukaisesti, mikä on merkki pahan voimille, että Jumalan perimmäiset tarkoitukset ovat toteutussa (Ef. 3:10).

Kuten Ef. 1:9, 10 julistaa, ykseys keskittyy Kristukseen. Koko Efesolaiskirje on Kristuksella kyllästetty kirje, jossa ylistetään Jumalan tekoja Kristuksessa sekä sitä, että uskovilla on vapaa pääsy Kristuksessa heille tarjottuihin hengellisiin rikkauksiin. Paavali käyttää ilmausta "Kristuksessa" tai siihen verrattavia ilmauksia yli 30 kertaa. Huomioi, miten Paavali monin eri tavoin keskittyy Jeesukseen ja korottaa häntä.

Paavali pyrkii syöttämään uudelleen Efesoksen uskovien halun sitoutua hengellisesti muistuttamalla heitä siitä, että he ovat osa seurakuntaa, mikä on keskeistä Jumalan suunnitelmassa yhdistää kaikki Kristuksessa. Kun hän käyttää kirjeessä sanaa "seurakunta" (kreik. ekklesia), hän tarkoittaa maailmanlaajuista seurakuntaa ennemmin kuin paikallisseurakuntaa.

Tärkein strategia, jota hän hyödyntää, on puhua seurakunnasta. Sen hän tekee käyttämällä seurakunnasta eläviä kielikuvia, joista neljää hän kehittää eteenpäin kuvaillen niitä melko yksityiskohtaisesti:

1. Seurakunta ruumiina (Ef. 1:22, 23; Ef. 2:16; Ef. 3:6; Ef. 4:1-16, 25; Ef. 5:23, 29, 30).
2. Seurakunta rakennuksena/temppelinä (Ef. 2:19-22).
3. Seurakunta morsiamena (Ef. 5:22-27).
4. Seurakunta armeijana (Ef. 6:10-20).

Jokainen kielikuva paljastaa omalla tavallaan, mikä on Jumalan suunnitelma seurakunnalle.

Jumala kokoaa yhteen monikansallista, -kielistä, -rotuista ja -kulttuurista yhteisöä (Ilm. 14:6, 7), joka on edelläkävijänä Jumalan suunnitelman toteutumisessa yhdistää kaikki Jeesuksessa (Ef. 1:9, 10). Miten voimme edistää tätä Jumalan suurta suunnitelmaa?

KERTAUS

Lisäaineistoa: Kertomus manaajista, jotka käyttivät väärin Jeesuksen ja Paavalin nimiä (Ap. t. 19:13-20), auttaa selittämään, miksi Paavali käyttää kirjeessä paljon valtaan liittyvää sanastoa. Jotkut uskovat tuoreessa vakaumuksessaan Jeesuksen ylivertauisuudesta heittivät kalliit loitsukirjansa tuleen. Noin 250:n taikuutta käsittelevän papyruksen ja muiden löydösten ansiosta meillä on kuitenkin kattava kuva siitä, millaisia rituaaleja, loitsuja, kaavoja ja kirouksia ym. nuo kirjat sisälsivät. Niissä neuvottiin, miten suorittaa rituaaleja, joilla saisi jumalat, jumalattaret ja henkivoimat tekemään mitä ihmiset vain pyytäisivät.

Teosten arvo oli 50 000 hopeakolikkoa eli 50 000 päivän palkka. (Nykymaailmassa, jos arvioimme ammattitaitoisen työntekijän päiväansioksi 80 €/päivä, tuo tarkoittaisi 4 miljoonaa euroa!) Tämä osoittaa, kuinka tärkeä sija teoksilla oli heidän päivittäisessä elämässään. ”Tarvittiin Jumalan ylivertainen väliintulo, ennen kuin he vakuutuivat siitä, että heidän tuli tehdä täydellinen parannus jatkuvasta amulettien, taikalujen, loitsujen ja perinteisten keinojen käytöstä hengellisen voiman saamiseksi.” – Clinton E. Arnold, *Ephesians* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2010), s. 34.

Efesolaiset tarvitsivat opetusta siitä, ”kuinka selviytyä synkkien kosmisten voimien jatkuvasta vaikutuksesta ja hyökkäyksistä”. – Clinton E. Arnold, *Power and Magic: The Concept of Power in Ephesians* (Grand Rapids, MI: Baker Books, 1992), s. 165. Kirjeessään heille Paavali viittaa Kristukseen henkilöinä, joka on korotettu kaikkien voimien yläpuolelle (Ef. 1:20-23). Hän korostaa Jumalan uskoville antaman voiman ylivertauisuutta (Ef. 2:15-19, Ef. 3:14-21; Ef. 6:10-20).

Keskustelunaiheita:

1. Mitkä voimat ja henkivallat vaikuttavat maailmassa ja sinun elämässäsi tänään? Miten ne näyttäytyvät uskoville houkuttellen heitä kunnioittamaan niitä mieluummin kuin osoittamaan täyttä uskollisuutta Kristukselle?

2. Puhuessaan siitä, miten Jumala määräjän tullessa yhdistää Kristuksessa yhdeksi kaiken, Paavali ilmaisee tulevaisuuden toivoa. Miten Paavali käyttää sanaa ”toivo” kohdissa Ef. 1:18, Ef. 2:12 ja Ef. 4:4?

3. Kuinka Paavali viittaa Kristuksen paluuta koskevaan tulevaisuuden toivoon? Ks. Ef. 1:13, 14; Ef. 1:21; Ef. 2:7; Ef. 4:30 ja Ef. 5:5. Mitä se merkitsee meille nyt?